

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 450 fil.

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
1/2 an 12 cor. 1/4 an
6 coroane.

Unitatea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unitatei”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Misiunile sacre

de

Dr. Ioan Coltor.

Ne-a surprins foarte plăcut știrea despre misiunile sacre ținute în Maramurăș și tot așa ceea despre exercițiile spirituale din Lugoș. Acum, când ne apropiem cu pași atât de repezi de marile și sfintele zile ale patimii Domnului, când toate sufletele trebuie să fie mai curate, noi nu credem, că s'ar fi putut pregăti mai bine inimile pentru întâmpinarea jertfei, ce vine să se junghie, decât limpezindu-le, cristalizându-le în apele pocăinții, purificându-le, divinizându-le prin misiunile sacre.

Arma zilei de astăzi și tăria zilei de ieri și de mâine, iată ce sunt sfintele misiuni. O serie întreagă de predici, de funcțiuni sacre, cari se perândă liniștit în cuprinsul unei biserici, în fum îmbătător de tămâie, în glas aprins de clopot, în sunet potolit de toacă și în îndestulirea deplină a unor suflete, cari se nasc a doua oară. Ele, cari, la prima privire, par un lucru așa de puțină valoare, un lucru, ce trece iute în câteva zile, un ce de o inferioritate palpabilă față de osteneala continuă și îndelungată a pastorației de mai mulți ani, produc în câteva ceasuri, ce n'a putut să încolțască vremea lungă de sânguință și de jertfă zilnică a unor preoți cari și-au împlinit datorința.

Da, pentru că în sufletul omului sunt tainițe, cari nu se luminează de licărirea domoală a darului, ce picură viu și în toate zilele din toate slujbele sfinte, ele așteaptă flacăra fulgerătoare a grației, când aceasta se varsă bogată din îngrămădirea potențată a tuturor mijloacelor de mântuire; sunt tainițe, cari

primesc lumina numai atunci, când plouă lumină. Iar cu ocazia sfințelilor misiuni — plouă lumină... Este de ajuns, să fie cineva numai o singură dată de față la această apostolie dumnezească și să se convingă deplin de adevărul acesta, ce cu multă ușurință se poate ceti din ochii plini de lacrimi, din fruntea îngândurată și din șuspinul mut, ce din când în când izbucnește spontan din pieptul credincioșilor confundati în ascultarea predicilor sfinte.

Misiunile sacre însă nu numai reînnoesc sufletele, ci ele schimbă întreg modul de gândire al celor ce le ascultă și aceasta nu numai în lucrurile spirituale, ci și în toate manifestările de viață, ce se îmbulzesc în conturul strimt al sufletelor mai ales dela țară. După misiunile sacre se micșorează numărul alcoholicilor, se împuținează cercetătorii crișmelor, se împacă dușmăniile, se stânge ura; se învață chivernisirea și sânguința și cu multă grijă se păzește curățenia îngerească; bisericile se umplu și viața nouă se simte cum curge prin vinele celor ce din nou s'au apropiat de Hristos, întocmai cum resar pline de putere firicelele de iarbă trezite de razele calde ale soarelui de primăvară, care a topit zăpada, ce le împiedeca vegetația.

Și este natural lucrul acesta, deoarece sufletul omului este atât de simplu și viața lui este atât de strâns prinsă între marginile apropiate ale unor circumstanțe zilnice, încât dacă primește în sine influința unor principii hotărâtoare, îi este cu neputință să nu le simtă efectul *în toate manifestările sale*. Un suflet după ascultarea predicilor dela misiuni, se zgudue, se cutremură și cu înfrângere adevărată se întoarce, fiu rătăcit, la inima aprinsă a Mântuitorului seu, simte în sine toată tăria credinței și începe cu

adevărat să trăiască, viața lui însă se lipește de viața lui Hristos și întreagă ființa lui se mestecă cu ființa Dumnezeului seu. Unde însă atât de aproape este Dumnezeu, acolo se *îndreaptă toate*, acolo se mulțimesc patimile, acolo se împlinesc dotorințele, acolo se *înschimbă întreg omul*. Și fiindcă sunt mulți, foarte mulți cei ce se întorc la Domnul cu privilegiul sfințelilor misiuni, schimbarea lor se resfrânge peste întreg sătulețul și ori-cine pipăie cu mâna cum înaintează toate, cum toate se pornesc spre bine, dela micul arunc pentru plata învățătorului, până la marile jertfe, ce de multiori se recer pentru zidirea școalei și pentru ridicarea bisericei.

Misiunile sacre sunt deci un adevărat izvor de regenerare pe toate terenele și poate astăzi singurul mijloc sigur de premenire sufletească sunt ele. Nu este dar nici o mirare, dacă tot mai mulți le doresc la ei. Așa d. e. în aceste două săptămâni, ce mai sunt până în săptămâna patimilor, se vor ținea misiuni *la Afintș, la Uioara,, la Făgăraș, la Reghin, la Băgău, la Fildul de mijloc, la Cătina, iar la Blaj*, ca în toți anii, exerciții spirituale pentru tinerime, pentru clerici și pentru clerul gremial.

A fost o mare binecuvântare introducerea misiunilor sacre în biserica noastră. Ele ne-au venit ca o ploaie caldută și abundantă peste un pământ crepat de arșița și de seceta verii... Sufletele, sufletele copiilor neamului nostru ne trebuiesc nouă, dacă voim să ne smulgem din toropeala de astăzi, dați-ne nouă sufletele! Și misiunile sacre venind ca o furtună peste credincioși îi învâluie, îi cutremură, îi zgudue, îi frâng și curate, premenite și albe ne dau sufletele lor.

Prelați români la ministrul de culte. Cetim în jurnalele ungurești: Metropolitanul român ortodox Ioan Meșianu din Sibiu și Miron Cristea episcopul de Caransebeș s'au prezentat la ministrul de culte Iancovich Béla, ca să-l salute din prilejul denușirii, Ministru a primit cu multă afabilitate pe arhierii români, cari s'au folosit și de aceasta ocazie, ca să-și repete remonstrările pentru stările ce dominează vieța lor bisericască și școlară.

Ministru Iancovich a cerut explicații amănunțite și le-a declarat, că va face totul pentru ca legile să se execute în mod just și echitabil. Ignatie Pap, episcopul de Arad nu s'a prezentat cu acest prilej, căci acesta cercețase pe d-l ministru încă în săptămâna anterioară. —

Ridicarea contingentului militar. Din loc competent se anunță, că cercurile conducătoare au hotărât, ca să ridice din nou numărul soldaților.

Se știe, că deja în anul trecut s'a urcat în mod însemnat contingentul militar. Urcarea aceasta mai nouă o reclamă — după cum se spune — situația politică nesigură, estinderea peste măsură mare a statelor balcanice, și mai ales împrejurarea, că Rusia își creiază trei corpuri nouă de armată și în urmă, că chiar și aliatele, Germania și Italia, își sporesc armata.

Legea pentru urcarea contingentului, se crede, că se va desbata în cameră încă în primăvara aceasta și va spori armata cu 25,000 soldați.

Partea cea mai grea a chestiunii este cea financiară. Miniștri de finanțe, atât cel austriac, cât și cel ungar, sunt în contra înoirilor, căci s'ar reclama un plus de spese de 100 milioane, care sumă numai cu greu ar putea suporta amândouă țările, fără deschilibrarea simțită a bilanțului financiar.

Darea școlară.

Multe ordinațiuni ale dlui ministru al Instrucțiunii și deciziuni ale Judecătoriei administrative regești din Budapesta — comunicate prin cerculare — spun clar, că dacã vre-o confesiune își susține școală proprie și credincioșii respectivei confesiuni contribuie la susținerea școlii lor cu mai mult de 5% a dării lor directă, atunci ei nu sunt obligați la solvirea dării școlare în favorul școlii de stat.

Însă acestea ordinațiuni și deciziuni nu sã prea observã de forurile administrative. Comuna S. (Comit. Cojocna) are școală de stat cu 3 puteri didactice și școală română susținută cu mari jertfe materiale. Prin anii 1886—1895 administrația a încasat dare școlară de 5% și dela Români gr.-cat. în favorul școlii de stat. Făcându-se relatare la Prea Veneratul Conzistor Metropolitan, acela prin o cercare bărbătească la dl ministru al Instrucțiunii a obținut rezultatul dorit. Dl Ministru prin ordinațiunea Sa Nr. 60.210/1896 a îndrumat comisiunea administrativă comitatensă, ca să demãnde comunei politice S. restituirea dării școlare în suma de 426 cor. încasată în mod ilegal dela poporul român gr.-cat. Ordinațiunea era, dar antistia comunală nu voia să știe de restituirea banilor. La urmă după multă hărțueală, s'a răsplătit în 1909 spre mulțumirea credincioșilor.

Așadară poporul român din S. a fost absolvat dela solvirea dării școlare pentru școala de stat. Însă forurile adm. inferioare — fie din rea credință, fie din neștiință — să folosesc de anumite apucături prin cari ușor seduc pe om, și în mod ascuns îngreuează pe susținătorii de școală confesională cu dare școlară în favorul școlii de stat. Și

anume: Darea școlară nu se induce în jurnale deosăbite, ci sub o căciulă cu aruncul comunal. Astfel când se pregătește preliminarul de spese al comunei, la eșite se înșiră și darea școlară pentru școala de stat. La acoperirea speselor comunale, lucru firesc, concurg cu anumite % toți locuitorii și proprietarii de pământ, deci și confesiunea susținătoare de școală, cu toate că ea ar trebui să contribuie cu 5% mai puțin ca ceilalți locuitori, deoarece darea școlară să cuprindă în aruncul comunal.

Aceasta s'a practizat și în comuna S. în anii 1900—1909, când s'a observat mișelia. Numai decât s'a făcut relatare la comis. adm. comit. care a dat loc cercării. Eșind la fața locului revisorul cercual a constatat, că dela Români în timp de 10 ani s'a încasat pe nedreptul 304 cor. 73 fil. dare școlară sub titlu de arunc comunal. Comis. adm. a demãndat comunei politice S. replătirea sumei amintite, care cedată fiind de credincioși bisericii, se va folosi la edificarea bisericii.

Poate sunt multe acelea comune, unde în modul descris se purcede cu manipularea dării școlare și figurând aceea între spesăle comunale, concurg și Români ca susținători de școală. Unde e așa, nu e bine! Celui ce listă în puțință și are cât de puțină dragoste față de poporul ce păstorește, să pretindă dela forurile adm., — la pertractarea bugetului —, ca darea școlară pentru școala de stat să se manipuleze deschilinit de aruncul comunal, ori dacã nu se poate, atunci credincioșii confesiunii ca susținători de școală să contribuie cu 5% mai puțin la spesăle comunale ca ceilalți locuitori.

Atunci lucrul merge în dreptate. —

Ben. Rusu preot.

FOIȚA.

El Cristo de la Luz.

Legendă din Toledo.

(Continuare și fine).

Avisain se adună în dosul unui stâlp și strânse în jur de sine manteaua. Întru început a fost spăimântat, dar mai apoi îl cuprinsese un sentiment nespus de biruință și o bucurie sălbatecă. A aruncat pe Nazarieneanul în pulvere!

Se cutremură. Fost-a oare aceasta întru adevăr ucidere? Voise, să lovească chipul cel cioplit, și acum i-se părea, că a săvârșit ucidere de om. Toate spaimetele uciderii săvârșite cuprinsese sufletul lui. Trupul i-se strâmba chinuit de sgârșiri, dinții i-se băteau de olaltă, — dară nu de spaimă. În lăuntru lui i-se deschise prăpastii până acuma necunoscute. Lumea, Dumnezeu, oamenii, eul lui propriu, — toate se arătau într'altă lumină, cu altă față sufletului lui nimit. Cine era el mai înainte lumii? Un nime. Și acum i-se părea, ca și cum fapta lui cea fărădelege l-ar fi ridicat la înălțime amețitoare, și ca și cum tot, cel ce ieri alaltăieri trecuse pe lângă dânsul fără de a-l băga în samă, de acum se va minuna de el,

îspăimântat va ținti asupra lui privirea sa. Lumea toată se făcu un singur deget, și acesta arătă spre el!

Nici viața, nici Dumnezeu, nici oamenii nu avuse mai înainte pe sama lui înșămănarea aceasta, trăsăturile acestea hotărâte, adevărătatea aceasta pipăită ca în clipa aceasta. Clipa aceasta, în carea implântase cuțitul în laturea lui Hristos, era așa zicând viața lui toată, toate, celea ce făcuse mai înainte, erau nimica. Și ce putea oare să mai fie după aceasta? Nimica, nimica! — Crimă, păcat, — ce sunt acestea? Blăstăm ori binecuvântare? I-se părea, că fapta lui era fapta cea mai înaltă, farmecul cel mai puternic.

Nimica nu putuse până acuma, să-l aducă așa de nemijlocit înaintea feței lui Dumnezeu ca uciderea aceasta. Acuma sta înaintea lui Dumnezeu! Păcatul îl trăgea înaintea feței lui Dumnezeu, în ce chip pe Ilie îl trăsesese spre cer focul. E minunat lucru, dară cel ce chiamă pe Dumnezeu la luptă, pe acela Dumnezeu îl îngăduie, să cază în păcat greu, ca el să stea apoi într'un loc deschilinit!

Așa scormoniă Avisain prin sufletul său fără de a înțelege, că nu crima, nu păcatul, ci marea pocăință poate să înalțe pe om și să-l ducă înaintea feței lui Dumnezeu. Dar pocăința aceasta încă nu bătea la ușa inimii lui Avisain. În lăuntru lui turbă o furtună. Afară încă turbă furtuna, și ploaia se vârsă

pe pământ asemenea potopului celui mare, fulgere alergau preste cetate cu culoare vânăta, roșie ori violetă. Vântul urlă și se tânguie. În sfârșit amuți viforul, încetă ploaia, nuorii se împrăștiară, și printr'înșii începură a licuri din nou stelele.

Avisain se sculă. Întru dânsul se stingea întărătarea ca afară furtuna. Făcu un paș și lovi cu piciorul statua. Nu știa, de ce, dar pentru toată lumea n'ar fi căutat la ea. Se retrase iară după stâlp, dar la câțavă vreme se făcu preste el stăpână o curiozitate nebiruită de a căuta în fața chinuită a statuei. Dar întunerecul era așa de des, cât nu putea, să deosebească nimica. Ieși înaintea bisericii. Pretutindenia liniște. Vântul uscă dejă pietrele pavajului.

Avisain voiă, să meargă acasă, dar se mai întoarse încă odată în biserică. Dacã va lăsa statua acolo, — așa cumpănia el, — iar o vor așeză de-asupra altarului și i-se vor închină, și atunci fapta lui ar fi înzădarnică. Cum a și putut fi așa de făr de minte, cât să crează, că a săvârșit ucidere? Poți doară să ucizi un lemn? Dacã vei, să-l nimești, aruncă-l în foc, să arză. Și aceasta o va și face, — atuncia s'a sfârșit cu Răstignirea făcătoare de minuni! Ridea drăcește și-și cercă drumul prin întunerec spre statuă, până o află. O ridică și o luă pe umere, după ce o a acoperit cu manteaua, și apoi ieși de grab. Nicăiri nu vedea pe nime. Porni repede, că sarcina nu-i era

Să curmăm răul!

Până când masa poporului românesc nu va înțelege, nu va vrea să înțeleagă, că motivul celor mai multe nefericiri, cari se coboară ca niște nori negrii amenințatori asupra corpului său, până când — zic — nu va înțelege — și înțelegând să o delăture — că cauza atâtor nenorociri ce-i amărăsc viața, e aplicarea lui spre beutură nu putem nădăjdi la o prosperare la o înaintare mai rapidă pe nici un teren, fie cultural, fie economic, fie religiozo-moral, sau ori-cum să fie el.

Poporul nostru, — o spun cu multă durere în suflet, dar o spun, pentru că trebuie să o spun e un popor, care prea mult, de tot prea mult e aplicat spre beutură, e un popor alcoolic, și asta-i un adevăr foarte trist, un adevăr dureros și amar. Pentru țaranul nostru, e binevenită beutura cu orice prilej: Când e vesel, când are bucurie la casă, bea pentru că-i vesel; când e năcăjit, când e amar sufletul de atâtea neajunsuri și năcazuri, bea ca să-și uite de ele; când face ospăț, bea; când are mort la casă bea și dă beutură pentru că: „Dzeu să-l ierte pe reposatul“; când face târg, iar bea, caci doar cum s'ar și putea face așa ceva fără „adălmaș“, aceea-i ceva nemai-pomenit, e ceva cu totul neobișnuit, cu totul contrar judecății lui „sănătoase“. Bea... bea... și iar bea...! Lucruri triste! adevăruri amare!

Știu din experiență: — măcar de nu mi s'ar fi dat prilej să esperiez așa ceva — Țaranul român — onoare esceptionilor, cari durere sunt de tot preaputine — nu pleacă la lucru, până când nu-și ia „porția“ și aceasta mai ales când lucră la altul. „Mai bucuros mă duc nemăncat la lucru și lucru pân' la amiază fără să mânc ceva, numai să-mi dea mie dl Părinte, rachie cât mi

trebuie“ — zicea unul pe care Părintele voia să-l trimită la lucru fără să-l fi adăpat“. Și câți vor fi de aceia cari să nu aproabe aceasta declarație?!

Dar asta treacă meargă, nime nu trăește nemăncat și nebeut; că va bea un pahar două înainte de a merge la lucru, nu-și face mare pagubă, — deși dacă ai aduna toate păharele fără de cari putea fi, l'ai scăpa pe bietul plugar de multe datorii, făcute fără nici o judecată, dar cea mai mare nefericire pentru poporul nostru e beutura, sau mai bine zis, „bețiile ce le trage“ el — expresie de-a lui — Dumineca și în sărbători. Te doare inima și-ți vine să-ți pierzi toată nădejdea, când vezi că preotul celebrează sf. Liturghie cu cantorul, crâșnicul câțiva bătrâni și câteva femei înaintate în vrâstă, pe când crâșma ori mai bine zis crâșmele — de regulă sunt mai multe în fie care sat — forfote de oameni, cari beau, suduie, injură și răcnesc mai grozav ca fiarele sălbătice. În loc să se roage lui Dzeu în loc să-i mulțamească pentru toate darurile și binefacerile cu cari li încarcă și ne încarcă pe unul fiecare, se asociază cu „întunerecul“ și fac lucrurile lui, spre dauna lor, atât materială cât și spirituală și spre nefericirea mult încercatului nostru neam.

Dar să nu uităm că în poporul nostru sunt și atâtea închinări bune, atâtea însușiri cari li dau nădejde de un viitor strălucit, numai trebuie cultivate trebuie scos aurul din tină. Trebuie smuls din brațele alcoolismului, trebuie îndreptat pe calea cea bună, pe calea virtuții și a deplinirii. E timpul suprem să ne apucăm de cultivarea poporului, a soșit vremea, care ne chimă să folosim toate mijloacele, pentru că să-l mântuim de patima beției, să-l desvâțăm de ași mai vinde conștiința pentru un pahar de rachie.

La aceasta în rândul întâi sunt chemați preoții. Ei, părinții sufletesti sunt chemați în rândul întâi, li-o impune datorința de preoți și păstori ai poporului, și conducători firești ai aceluia. Prin conferințe, predici, prin cateheza de seara, în tot locul și cu toată ocazia la pomeni, înmormântări, masle, botezuri etc. în toată vremea, preotul să stea asupra cu vreme și fără de vreme, muștrând, certând, îndemnând, până ce-i va reuși să facă în direcția aceasta câtuși de puțin. Firește va întâmpina greutăți mari, dar preotul nici când nu-i iertat să despereze, el și ori-și cine — pururea trebuie să fie ostaș neclintit al datoriei sale, el — indiferent că va obține rezultat strălucit, sau abia va obține ceva rezultat — trebuie să-și facă datoria față de Dzeu, biserică și neam.

Indemnuri spre bine poate da preotul cu orice ocazie, în biserică, în școală pe stradă, acasă dar de cele mai multe ori, vorbele și indemnurile rămân mazere în părete; deci ce-i de făcut? Preotul nu numai să îndemne și să predice, fără el să fie o pildă strălucită vrednică de urmat, viața lui să fie în conformitate cu spusa lui, să fie o copie fidelă a învățătorului său a Dlui nostru Isus Hristos, care „a început a face și a învăța. Pildă bună să dea preotul fiului său sufletesc, așa încât acesta absolute de loc să nu poată să zică: „Bea și popa nost de nu dă două“, — cu durere o spun, am auzit-o și asta. Să nu se mângăie preotul cu expresia ce denotă o colosală nepăsare: „Că doar și popa e din carne și oase, și el e om ca toți oamenii“. Asta n'o neagă nime, dar toți știu și în rândul întâi trebuie să știe preotul, că el e locuitorul lui Hristos pe pământ, care a fost idealul jertfirii de sine, și că, el trebuie să fie icoana fidelă a celui pe care-l reprezintă. Să nu fie și preoțimea

grea. Pe piața Voldecaderos era casa lui. Descuia poarta și urcă scara. Abia în odăea sa simți, cât era de obosit. Aruncă statua la pământ, o acoperi din nou cu manteaua și fără de a mai aprinde lumină se aruncă îmbrăcat pe așternut. Îndată și adormi, un somn greu îl cuprinse, el zăcea ca o piatră fără de suflare.

Când razele soarelui răsărit pătrunse prin fereasta deschisă, se trezi și auzi de ja un vuet, ca și cum pe dinaintea casei s'ar tăvăli un râu invăluit. Nu putea, să-și dea pe loc samă de cele ce se întâmplase; avea numai sentimentul, că se apropie oare ce lucru mare.

Vuetul de afară se întăria tot mai mult și se oprî chiar de desubtul fereștii lui. Din învălmășala glasurilor înțelegea dânsul numai cuvintele: „El Cristo de la Luz.“

Acum se desmeteci Avisain într'o clipă. Sara de asară și noaptea întreagă stăteau limpezi înaintea ochilor sufletului lui. Cuprins de o spaimă necunoscută sări de pe așternut.

„Doar a găcit plevea aceasta —?“ șoptiau buzele lui tremurând. Acum bubuiau deja mulți pași pe coridor, ușa odăii lui sări din țitini și căzu înlăuntru, și sute de ochi căutau cu groază și înfuriare asupra feței lui ofilite.

„Ce veți dela mine?“ întrebă, că unii ajungând până la el îl apucară de piept, ca și cum ar vol, să-l sfășie.

„Mărturisește-ți crima!“ îi urlară, și alții ridicară asupra lui pumnii.

„Nu înțeleg —“ borbososi Avisain.

„Nu înțelegi? Voiu, să-ți tâlcuesc!“ zise un bărbat frunțos făcându-și cale prin mulțime. Era alcaidele orașului Toledo, pe care-l trezise, când în zori fusese turburat tot orașul. „Venim, să te prindem și să te ducem înaintea județului. Știi prea bine, de ce. Altarul bisericii El Cristo de la Luz e plin de sânge, și statua lui Hristos a dispărut. Tu ai rănit pe Mântuitorul și apoi l'ai luat cu tine. Nu cercă, să tăgăduiești, că dela altar urma de sânge duce prin uliți până la casa ta. Scara e stropită cu sânge, și stropite de sânge sunt și pragul, mâinile și hainele tale și iată și mantaua ta!“

Și alcaidele ridică mantaua de pe pământ, și iată de desubtul ei statua într'o baltă mare de sânge, și încă și acuma picură sânge din rana Mântuitorului.

Avisain își acoperi fața. Știa, că era pierdut. Numai cu mare greu putu alcaidele, să-l păzească de turbarea poporului și să-l ducă în temniță.

Statua o duse poporul în litie prin tot orașul, împrejurându-o cu nuori vineții de tămăe și cu mii și mii de flacări de făclii. Așa s'a întors ea între cântări de psalmi și între sunete de clopote printre șirurile ingenunchetorilor la locul său în bisericuță.

Încă în aceeași zi rostiră asupra lui Avisain osânda de moarte. Grozavele lui

durere sufletesti storceau din gura lui strigătul: „Ilie! Ilie!“

Atuncia văzu un mănunchiu de stele albe ca argintul, și înaintea ochilor lui pluti până jos un nuor plin de raze în colorile curcubeului. Din lumina aceea blândă ieși Hristos, sângerând, dar pe față cu un suris plin de bunătate și de milă. Îngeri sburau împrejurul lui cu aripi străvezii, străbătute de razele soarelui.

„Vii doară întru mărirea ta, ca să te desfătezi întru chinurile mele?“ întrebă Avisain.

„Viu, să-ți alinez durerile și să-ți sting ura,“ zise arătarea dumnezească și se plecă preste chinutul Avisain, și sângele, ce-i curgea din rană, îi schimbă chinul în simțimente dulci și fericitoare. Desfătare nesfârșită se așeză în bolnavul de moarte.

„Tu sângerezi,“ îi zise. „Cine te-a rănit din nou?“

„Câtă vreme va fi ură pe pământ, vor sângeră ranele mele,“ zise arătarea. „Nu pumnalul, carele l'ai implântat în lemn, a stors sângele din rana mea, ci nestinsa ta ură o a făcut. O, cât sânge mi-a curs dintru începutul vremilor! Că dragostea mea sângerase, mai înainte de ce mi-au pironit trupul pe lemnul crucii. Dragostea mea a fost cu Iahveh Dumnezeuul tău, mai înainte de ce s'au făcut vremile, mai înainte de ce s'a născut pământul și s'au înălțat munții și s'au adâncit mările. Pe când Dumnezeu a

nepăsătoare indiferentă să nu pregete, a aduce orice jertfă în interesul bisericii și al neamului, a pune bază la o societate de temperanță, ori chiar de abținere — cum o fac laicii de ce n'am putea-o face și preoții — a tuturor preoților din provincia metropolitană și să lucreze din toate puterile, și cu tot zelul slujilor lui Hristos, pentru a mântui poporul de patima cea mai urâtă ce-l stăpânește, de beție.

Să aducem pentru binele neamului nostru orice jertfă ni s'ar cere — atunci numai ne-am împlinit datoria de fi ai lui —, căci dacă vom fi tot nepăsători, dacă vom rămâne și pe mai departe în indolență aceea penibilă și neînțeleasă, bunul Dumnezeu știe unde vom ajunge și ce se va alege de noi, dat fiind-că fără moralitate și cumpăt în toate un popor trebuie să piară. *Clp*

Correspondințe.

Din Lugoj.

— Exerciții spirituale. —

Vremile de astăzi sunt foarte nefavorabile unui adânc simțământ religios, căci cu strălucirea invențiilor lor, cu noutățile lor inepuizabile, cu dezvoltarea lor rapidă, cu știința lor înaintată, întunecă lumina din lăuntru a sufletului și adevărurile eterne. Astăzi totul se mișcă la suprafață; virtutea șovăiește și se clătină ca o plantă ce n'are rădăcini adânci. Așa sunt celea mai multe suflete de azi, ca și apele mării, cari deasupra tot într'una se agită de vânturile lumii, strălucind în razele soarelui — dar în adâncul lor e întunec și moarte.

Preoții sunt cei chemați a tulbura acelea adâncuri, a revărsa acolo lumină și căldură, a chema la viață și a îngriji în credincioși simțămintele și convingerile adânci religioase... Dar dacă și preoții sunt atinși de acel indiferentism religios al vremii, care nu-și mai bate capul într'atâta cu celea religioase, atunci desastrul moral al sufletelor nu se poate încungiuca. Iată pentru ce cu bucurie am tresărit, când prea bunul nostru Păstor Il. Sa Di Dr. V. Tr. Frențiu ne-a

alcătuit bolta cerului preste adâncimi, pe când a poruncit, să se ridice nuorii, și a arătat răurilor calea lor, dragostea mea fuse cu el. Ea fuse cu el, când a suflat în Adam sufletul. Și dragostea mea sângerează dintru începutul vremilor și până în viitorul cel mai depărtat. Lumea întreagă l-a sbeut. Privește în jur de tine și vei vedea, cât sânge de al meu curge!"

Ochiul lui Avisain se înzeștră cu o putere mai pe sus de fire, și el văzu, că lumina tuturor nuorilor într'adevăr eră numai sânge de a lui Hristos. Soarele eră săturat de el, stelele se nutriau dintr'însul, și pământul îl sbea, ca să înflorească, și lumea întreagă se desfătă fără de sfârșit într'însul.

"Și eu te uriam, uriam lumina cea vecinică!" se tânguia și se păriă Azisain, și lacrimi de pocăință nespuse, fierbinți ca iadul, se rostogoliau preste fața lui. "Cum vei putea oare, să mă miluești? Cum vei putea, să mă ierți?"

"În ura ta eră dragoste ascunsă," îl

trimis prin cercular porunca de chemare la sf. exerciții spirituale, cari se vor ținea în zilele 17—21 Martie n. inaugurând astfel și în dieceza noastră fără zgomot, aceasta instituție foarte folositoare. Căci exercițiile spirituale depărtează de pe ochii multora ceata țesută de spiritul vremilor, trezesc conștiințele adormite, descoper ranele ascunse ale sufletului, ne ofer leacuri de vindecare și dau aripi virtuții.

Exercițiile au reușit cât se poate de bine. Au participat vre-o douăzeci de preoți diecesani și 4 teologi absolvenți, dintre cari trei stau în fața chirotonirii, care e stabilită pe 23 Martie n. Conducerea s. exercițiilor a binevoit a o lua asupra sa Sfinția Sa Părintele Stefan Roșian din Blaj, care cu abilitatea de pricepător a știut să ne pună înaintea ochilor sufletești: icoana preotului bun și a celui rău; uriciunea păcatului preoțesc și stricăciunea ce o produce în preot și în credincioși; moartea preotului bun și a celui rău; respălata, pedeapsa... Sunt chestii însemnate, la cari înse — trebuie să recunoștem — foarte rar ne gândim.

În cadrele programului, care începe la 5 dimineața și ținea până seara la 9 oare, au încăput: mezonopteriul, mâncatul, s. liturgie oarele canoșice însărutul și dupăcinariul; examenul conștiinței, lectură pie; precum și trei meditații și o considerație (conferință) pe fiecare zi. Afară de acestea s'au mai recitat: Canonul către Domnul nostru Ius Christos, cel de mângăiere către Preacurata V. Maria, către Ingerul păzitor și către Puterile cerești. În 20 Martie preoții toți s'au mărturisit, iar în 21 s'au cuminecat în catedrală prin preasfinția Sa Dnul Episcop, care însuși a participat la s. exerciții, mângâindu-ne cu prezența Sa între noi în tot decursul lor. Exercițiile de pietate au decurs în ordine bună și silențiu prescriș pe tot timpul exercițiilor, deși n'au fost tocmai perfect, totuși a înlesnit fiecăruia o coborâre în adâncul sufletului, o cunoaștere mai sinceră a stării sufletești, și o renaștere mai temeinică din slăbiciunea de până acum.

În 21 Martie preoții s'au prezentat în corpore la Ilustritatea Sa Domnul Episcop mulțămindu-i pentru părințeasca-i purtare de grije cu care ne-a invitat la baia curăți-

mângăia vedenia, „o dragoste, carea nici tu nu o înțelegeai, și carea a adus preste tine turburarea gândurilor. Tu i-te-ai improvit, ea ți-s'a părut păcat asupra a ceea ce-ți eră mai sfânt. Avisaine, odinioară mi-ai zis: „Ne vom întâlni!“ Și iată ne-am întâlnit, că tu m'ai aflat pe mine, cela ce te cercam, și acum ai cunoscut, că ori ce ură este rătăcire. Vino la mine în raiul dragostii, sermane suflete, carele atâta vreme rătăciși în întunec!"

Și în ce chip ieri în peșteră, așa se plecă Hristos și astăzi. Avisain simția răsuflarea cea din rai și se cutremură de desfătare. „Te iubesc!“ șopti el într'ufecire nespuse, și sărutarea Mântuitorului căzu pe buzele lui asemenea unei flori gingașe. Sufletul lui Avisain pluti spre cer cu ceata ingerilor, iară pe pământ i-a rămas mortul trup.

toare a s. exercițiilor. Tot asemenea au mulțămii și părintelui Stefan Roșian, medicului nostru sufletesc în aceste zile, că și-a luat asuprași greaua sarcină, de-a deschide ochii celor-ce li se pare că văd și-a desvălui ranele de cari mulți dintre noi sângerăm, arătându-ne calea de scăpare. Am mulțămii și rectorului convictului diecezan din Lugoj, Cl. Dr. Bârlea, care cu amabilitate sinceră și cu dragoste de frate ne-a găzduit în convict pe tot timpul exercițiilor îngrijindu-se, pentru suma bagatelă de 12 coroane, ca să nu ducem lipsă de nimic.

Ne-am depărtat întăriti și re'noiți sufletește, mângăiați și indestuliți. Dar oare perseveravom noi în exercițiile începute acum?... Fi-vom statornici în celea ce ni le-am propus?... Rodiva oare sămânța sămănată?... Datorința noastră este să o îngrijim cu bunăvoință: creșterea o va da Dumnezeu!

Un participant.

Reviste.

Rezistența Muntenegrului. Recurgerea monarhiei noastre la ultimul remediu. Situația externă, pentru limpezirea căreia erau cele mai bune nădejdi, s'a agravat din nou. Regele Nichita și guvernul său — după cum se vede — nu vreau să dea atenția cuvenită demersului colectiv al marilor puteri. Acestea comunicaseră atât în Cetinje, cât și în Belgrad, că orașul Scutari va aparține Albaniei, deci să se abțină dela bombardare și să-și retragă oștirile de sub forturi. Sfatul marilor puteri însă n-a avut efectul dorit. Din izvor oficios se comunică și se confirmă, că Muntenegrinii, după o pauză de trei zile, au început din nou să bombardeze orașul Scutari și încă pe motivul, că Turcii din forturi au tras mai multe focuri asupra oștirii lor.

Nu se poate admite, că Essad-pașa, actualul comandant al orașului Scutari, se înceapă din nou ostilitățile când avea tocmai ordin dela guvernul său, ca să lasă timp locuitorilor neconturbați de-a părăsi orașul.

Ni se pare mai mult, după cum este și părerea generală a diplomației, că se repetă fabula cu mielul și lupul. Muntenegrinii invoacă motivul, că Turcii ar fi tulburat apa armistițiului. De astădată însă credem, că lupul își va lua răsplata.

Puterile mari au declarat, că în cazul, când Muntenegrinii n'ar înceta cu ostilitățile, ba tocmai le-ar începe din nou, ar fi silite, să recurgă la ultimul remediu, adică la armă. Astfel acuma, după ce e fapt, că regele Nichita a ordonat din nou bombardarea orașului, puterile mari se vor folosi de forța, de care dispun, ca să-l depăr-

teze pe regele Nichita de sub Scutari.

Se și vestește, că vasele de războiu ale Angliei, cari staționează pe Marea Mediterană, înaintează pe Marea Adriatică în sus, către țărmurile muntenegrine. Pașii aceștia vor fi urmați fără îndoială și de flotilele celorlalte puteri mari, cari sunt în nemijlocită apropiere de Muntenegru.

Luptele dela Ceataldșa. Bulgarii nu vreau să se mulțamească cu laurii câștigați până acuma pe terenul de luptă, de altă parte nice Turcii, cu toate că au pierdut și Adrianopolul, nu vreau să se dea învinși. Bulgarii, sunt de părerea, că dacă vor învinge și oștirea turcească dela Ceataldșa, care e situată la 40 chlm., de Constantinopol, pretenziunile lor în tratativele de pace ce decurg, vor avea mai mare aplomb.

Se pare însă, că armele bulgare deocamdată nu sunt urmărite de norocul dorit, căci, după raportul de pe câmpul de luptă, Bulgarii au suferit lângă Buiucciedmedșie o înfrângere mare. Au pierdut 1000 de soldați și multă muniție.

Raport oficial despre pierderile Bulgarilor și Sârbilor la Adrianopol. Bulgarii au pierdut în 24, 25 și 26 Martie a. c., adică în zilele, când s'a dat ultimul asalt Adrianopolului, 11,000 de soldați, iară Sârbii 1100. Au căzut în prinsoare din partea Turcilor 60,000 de soldați, 833 ofițeri și 13 generali. Bulgarii au ajuns în posesiunea alor 650 de tunuri, 58 de mitralieze, a unui aeroplan și a unui cvant mare de muniție, atât de-a infanteriei, cât și de-a artileriei.

Noutăți.

De ale Thaliei române. Redacțiunea foaiei noastre a primit știrea îmbucurătoare, că bursierii societății noastre teatrale în lunile Mai—Iunie din anul curent, vor aranja un turneu artistic prin centrele din Transilvania, designând pentru publicul blăjan ziua de 23 Maiu a. c. Aprețind intențiile nobile, munca grea și desinteresată ce vor să o desvolte tinerii noștri bursieri, nu putem decât să-i recomandăm din toată inima sprijinului, ce publicul românesc dătoarește Thaliei române. De altfel — după cum ni se scrie — programul turneului artistic se va aduce de cu vreme la cunoștință, de conducătorii turneului domnii: Stefan Mărcuș, I. Crișan și Nic. Băilă.

Abzicerea regelui Nichita. Regele Nichita al Muntenegrului în curând va abzice în favorul fiului său. Abzicerea să aduce în legătură cu orașul Scutari, despre a căruia cucerire regele a făcut anumite promisiuni poporului său.

Flota austro-ungară din Pola inspectată de moștenitorul de tron Francisc Ferdinand. Din Pola se anunță, că moștenitorul de tron Francisc Ferdinand a trecut în revistă miliția marină staționată acolo. Intrând în port pe iachtul „Lacromă“ a fost primit cu toate onorurile. A trecut apoi în revistă ostașii marinari, cari fără de nici o ceremonie, și-au văzut de oțupațiunile lor, așa ca moștenitorul a rămas pe deplin satisfăcut de starea bună a marinei. Moștenitorul a fost însoțit de soția sa și a stat în Pola până Duminică după-ameazi.

Românii și consumul de alcool. Era și este în publicul românesc părerea generală că noi Românii, indiferent de teritoriul pe care locuim, am fi poporul cel mai iubitor de alcool și pe tema aceasta s'a pornit cea mai estinsă propagandă în contra abuzurilor beuturilor spirituoase, cari produc cele mai înspăimântătoare ravagii în neamul nostru. Aceasta părere o desminte acum ministrul de finanțe al României, dl Marghiloman, care în o vorbire a sa în cameră, a dovedit că cel puțin în România nu se bea mult. Făcând o comparație între consumenții beuturilor din Franța, Germania, Anglia și alte țări a ajuns la concluziunea că în România abia se vine a patra parte cât se vine pe un francez și pe jumătate atâta cât se vine pe un neamț și mai puțin ca pe locuitorii din toate celelalte țări ale Europei afară de Serbia, Svedia și Norvegia în cari se bea mai puțin și ca în România. Iată o constatare oficioasă, care ne umple de bucurie.

Stricarea morăvurilor. Decadența morală pe urma căreia să ivesc atâtea crime și sinucideri de gândit nu numai cercurilor bisericesti, ci și administrației civile, căci — cum cetim — în Budapesta se va înființa un oficiu, care va avea de-a urmări și împedeca răspândirea publicațiilor pornografice și alte imoralități, cari precum știut este, subjugă la temelie nu numai a singuraticilor, ci și a familiei și a statului. Acestui oficiu central, vor fi obligate a-i da tot sprijinul toate oficiile din țară. O măsură aceasta nu se poate mai potrivită pentru încetarea acestei primejdii, am dori însă ca în programul acestui oficiu să fie luat și punctul cel mai însemnat: *închiderea crișmelor în dumineci și sărbători*, căci numai în chipul acesta — credem — se va putea pune capăt acestei rușini a veacului al XX-lea când atâta oameni creați după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, cad jertfă ispitei, ruinându-și trupul și osândindu-și sufletul.

Fundațiunea pentru ajutoarea ziaristilor români din Ungaria își prezintă prin episcopii săi (dd. Dr. V. Braniște, Dr. I. Lupaș, Ion Agârbiceanu, Oct. Goga, I. I. Lăpedat) analele anului 1912. Fundațiunea s'a augmentat în anul trecut cu suma însumată de 14,983.25 cor., din dividendele și acțiunile anterioare, dela erezii fericitului Aurel Mureșian, din conferențe contribuțiile băncilor și ale singuraticilor. Azi averea fundațiunei e de 40,388.25 cor.

Recomandăm cu toată căldura sprijinirea cât mai deasă a acestei fundațiuni! E singurul, în care publicul cetitor își poate arăta recunoștința față de gazetarii, cari le subministrează lectura de toate zilele!

Indrăsneala celor dela Revista Teologică. Neuniții noștri dela Sibiu în închipuirilelor, că vezi Doamne ei sunt *biserica națională* fac acum și pe moralizatori. Intr'o scurtă notă lipsită de orice serioșitate spun, că nici ei n'au făcut altceva „decât au luptat împotriva relelor din biserică unită moștenite din vechime“. Vezi tu fericirii de ei, dacă ei n'au astfel de rele „moștenite din vechime“, cum ne pot veni nouă într'ajutor? Ce bine e, dacă ești imaculat, dacă n'ai păcate, că poți ridica din neputințe pe deaproapele dat stricăciunii. Și facem cu toate aceste atenți pe cei dela revista neunită Sibiană că pe chestii naționale își pot permite digresionile binecunoscute aci e câmpul vast mai ales, dacă așa puțin își taxează cetitorii. Moralul public însă să-l lasă în pace! Altcum vom fi siliți să le aducem aminte de Aimanachul Sfântului Niculae care este și va rămânea un clasic document al imaculațiilor ortodocși din vremile noastre.

Necrolog. Subsrișii cu inimă înfrântă de durere aducem la cunoștința tuturor rușienilor și cunoscuților ca iubitul nostru: tată, moș, unchiu și al neamului românesc tribun *Clemente Aiudeanul* învățător pens. a încetat din viață la orele 8 a. m. împărțășit fiind cu s. taine ale muribunzilor în anul al 93-lea al vieții sale pământeste. Inmormântarea s'a făcut Marți în 1 Aprilie s. n. la 2 ore p. m. în cimiteriul gr. cat din Câmpeni. Vecinica lui pomenire! Câmpeni la 29 Martie 1913. Clementina Corcheș n. Aiudeanu, Maria Dan n. Aiudean ca fiice. Sebastian Corcheș și Mihail Dan ca jineri. Virgil Corcheș, Silviu Corcheș, Brutus Corcheș, Longiu Corcheș, Gizella Corcheș, Clementina Corcheș, Letiția Corcheș, Valeriu Aiudeanu Ioan Aiudean, Elisabeta Nicola n. Jancu, Maria Pop, nasc. Jancu, Ana (Nica) Todea n. Jancu, Nicolau Jancu, Josif Jancu, Mihail Jancu, Josif Arieșan, Octavian Dan, Emil Dan, Silviu Dan nepoți.

MAI NOU.

Diferendul româno-bulgar.

Ambasadorii din Petersburg, încredințați cu aplanarea diferendului româno-bulgar, și-au ținut prima ședință Luni, în 31 Martie n. Cu ocaziunea aceasta s'au cetit memorandele României și ale Bulgariei, fără a intra în meritul chestiunii. Toată obștea românească este agitată în vederea modului de rezolvire.

O depeșă sosită din Sofia ieri în 2 Aprilie n. la jurnalul „Est“ din Budapesta anunță, că diferendul romano-bulgar este pe cale de-a se aplană în mod favorabil. Anume se spune, că Bulgaria ar fi făcut următoarea propunere cu privire la chestiunea Silistrei:

Bulgaria este aplicată să cedeze Silistra României, însă așa că sceașta să recumpere casele și grădinele din Silistra, adică să le cumpere cu bani, iară guvernul bulgar se obligă a zidi din nou Silistra la o depărtare cuvenită.

Formula aceasta de rezolvire, să zice, că ar emana dela Delcasse, ambasadorul Franciei la Petersburg, care vrea ca să împace cu ori-ce preț, Bulgaria cu România, ca astfel apoi pe amândouă să le câștige pentru tripla entente, din care face parte Rusia, Franca și Anglia.

Partea Literară.

Despre viața curată. Indreptar pentru tinerii culți.

de

ANTONIU SZUSZAI.

Trad. de

EMIL TATAR.

(Continuare).

10. Catastrofă.

Cunoști însămnarea acestui cuvânt?

Ciocnirea trenurilor, cufundarea vapoarelor, prăbușirea edificiilor, exploziunea vulcanilor, arderea teatrelor, când se prăpădesc o mulțime de oameni, iată toate acestea sunt catastrofe. Și oare care a fost cea mai mare catastrofă dela începutul lumii, până în zilele noastre? Ca să nu-ți sfarmi mult capul, și-o spun eu: cea mai mare catastrofă din câte au fost până în ziua de azi, a fost păcatul cel dintâi, comis de strămoșii nostri, când luându-se după pilda răsvrătorului satana, iau aruncat Creatorului în față cuvintele: non serviam, nu-ți voiu ținea poruncile. Catastrofa aceasta apoi nu e o catastrofă de caracter local, nu e pentru o țară, ci e o catastrofă adevărat universală, pentru că întreagă omenimea geme sub greutatea ei, și va simți-o până când ființa omenască va mai exista pe pământ.

E adevărată catastrofă orice cădere morală a unui tânăr nevinovat!

Simțesc, că nu sum în stare să descriu mărimea unei atari nenorociri; poate un sfânt genial ar fi în stare să o facă. Totuși mă încerc, după puterile mele, să zugrăvesc catastrofa căderii morale.

Dar înainte de toate o observare.

Virtutea castității e virtutea atât a trupului, cât și a sufletului. Virtutea aceasta încunună pe om cu nimbul nevinovăției, și-l înzestreaază cu farmecul sănătății morale. Podoaba aceasta a inocenței rămâne în om și în lumea cealaltă, — se'nțelege dacă nu e despoiată de păcatul senzualității. De aici se explică și procedura aceea a bisericii, că la femeile vergure cari au suferit moarte pentru Hristos, nu serbează în rândul prim martiriului, ci castitatea.

Contra curățeniei poți păcătuți greu cu privirea, cu vorba, cu cugetul și pofta. Părerea de rău sinceră e adevărat, că spală sufletul de întinațiunea păcatului și sufletul strălucește în lumina de mai înainte, dară urma păcatului faptic nu o spală nici șiroaiele de lacrimi ale păcătosului. Rana de pe față sau de pe mână se poate vindeca, urma ei însă totuși rămâne. Așa stăm și cu păcatul necurăției. Cine a păcătuțit cu fapta contra castității, poate să-și câștige iertarea păcatelor, se poate mântui — prin părerea de rău sinceră, — ba poate deveni ca Magdalena sau sf. Augustin: sfânt, dar gloria nevinovăției originale nicicând nu o va putea recăștiga. Coroana curățeniei pierdută odată, nu va pute-o câștiga nici o putere din ceriu sau de pre pământ. Nici Dumnezeu însuși cu atotputericia sa nu poate da celui căzut strălucirea nevinovăției, căci nu poate ca un lucru

făcut să-l facă nefăcut. Aceasta ar fi ceva absurd și Dumnezeu nu face absurdități. Mama poate deplânge cu lacrimi de sânge moartea unicului său fiu, din ghiarele morții nu-l mai poate scoate; cel puțin îi rămâne speranța revederii în eternitate. Tie însă, care ai căzut nu-ți rămâne nici nădejdea, că cel puțin în lumea cealaltă vei redobândi frumsețea nevinovăției. Te poți mântui, dar nicicând nu vei ajunge în societatea acelor, cari „urmează Mielului, unde merge acesta, și cântă așa cântare, pe care alții nu o pot cânta.“

Te rog dar spune-mi nu e catastrofa pierderea nevinovăției?

Dar de unde să iau măsura, cu care să pot măsura mărimea acestei catastrofe? Dacă voim să știm mărimea unei căderi trebuie să cunoaștem înălțimea din care a căzut.

La ce înălțime ridică pre om grația divină? Trupul și sufletul omenesc sunt lucrările geniale ale artei creatoare aiui Dumnezeu. Prin baia botezului se revarsă asupra acestei capodopere farmee și frumseță nespūsă. Ori-ce curățenie fizică, ca neaua proaspătă, puritatea bobocului de crin, nicicând nu poate sta față cu curățenia sufletului nevinovat. În sufletul inocent strălucește frumsețea, o frumseță veritabilă dumnezeiască, căci cel nevinovat trăiește o viață în adevăr cerească. Omul curat e fiul lui Dumnezeu în înțelesul curat al cuvântului; e biserică: biserică vie a Spiritului sfânt, mai sfântă ca biserică sfântului mormânt, ori a sf. Petru din Roma; e prietinel cel mai prețuit al îngerilor, e asemenea lor, ba li și întrece, căci îngerii sunt curați, sunt sfinți, dar ei sunt fără trup, și așa păcatul necurăției nu-l pot comite; e înger în trup muritor, ceea-ce în îngeri e privilegiu, în ei e merit!

Cu ce să mai aseamăn nevinovăția?

Cu o floare sau cu revărsatul zorilor? E floare sădită în pământ de grădinarul divin și e mai frumoasă decât aurora dimineții! Precum stelele lucitoare își aruncă strălucirea misterioasă în întunericul nopții, așa strălucesc tinerii nevinovați de pre pământul păcătos cătră cerin. Și — cine știe? Poate de mult ar fi nimicit Dumnezeu în mânia-i sfântă pământul acesta încărcat cu fărădelegi, dacă nu s'ar afla în mijlocul corupției morale și oameni de aceștia nevinovați!

E de ajuns un păcat, o singură cădere — cu care poate numai căderea satanei se mai poate asemăna — și opera lui Dumnezeu se zvârcolește în noroiu, biserică lui Dumnezeu profanată, din înger frumos s'ales un deavol urât și respingător.

Știi cei durerea? Dacă ai avut o mamă bună iubitoare pre care mai mult ai iubit-o în lumea aceasta și dacă moartea nemiloasă a răpit-o în timpul cel mai frumos al vieții, despoindu te în chipul acesta de tezaurul nemărginit și tu ai stat la mormântul deschis și ai auzit sunetul brusului aruncat pe sicriul mamei tale, — care te săgeată mai tare ca orice muzică funebrelă, — dacă toate aceste le-ai suferit, da, atunci știi că înțelegi ce însămnă cuvântul acela groaznic: durere. Dar e mai tristă pierderea nevinovăției, chiar ca și înmormântarea mamei iubite. Dacă ai vărsa chiar lacrimi de sânge și aceste ar fi puțin în raport cu pierderea ta morală nespūsă.

Cu câțiva ani mai înainte, un preot predica într'un orașel, despre căderea morală. Deodată observă cum o muiere tinără își îngroapă obrazul în palme și plânge cu amar. Femeia aceasta ca odinioară Magdalena, nu s'a cugetat că stă în biserică unde stă sub privirea sutelor de oameni, înaintea ochilor sufletești avea numai comora cea mare pierdută și în conștiința acestei pierderi, nu și-a putut opri șiroiul lacrimilor. Dar unde e izvorul acela de lacrimi, care să poată recăștiga coroana nevinovăției pierdute pentru totdeauna?

Și oare pentru ce își murdărește omul demnitatea sa? Pentru ce se lapadă de tezaurul cel mai prețios? Pentru o plăcere animalică scurtă! Genialul filosof sf. Toma de Aquino zice, că cel ce comite păcat mortal, e matur pentru casa de nebuni, căci nu se poate crede, că un om cu mintea sănătoasă, să-și arunce nevinovăția, pentru scurta plăcere păcătoasă.

Eu cred, că e foarte potrivită numirea ce o dăm păcatului greu, de păcat mortal, pentru că păcatul greu omoră în om viața dumnezeiască: grația sfințitoare, desparte pe om de izvorul vieții, de Dumnezeu și duce la peire, la moarte vecinică.

S'a întâmplat prin mijlocul secolului al XVI-lea.

Soția regelui Carol al V-lea Elisaveta era atât de frumoasă, încât și moartea au îndrăgit-o și a răpit-o în floarea tinereții. Cadavrul l-au dus în Granada, locul străvechiu de înmormântare al regilor spanioli. Comandantul conductului funebrel a fost principele Francisc Borgia, o rudenie de alui Carol al V-lea. Era datina, ca înainte de a se așeza mortul lângă strămoșii săi, să se mai deschidă odată sicriul, să se constate identitatea persoanei. Și când principele Borgia a privit în fața odinioară atât de frumoasă a Elisavetei, s'a cutremurat în toată ființa lui, văzând ruina cauzată de moarte. O greață de nespūs i-a cuprins tot trupul, față de ori-ce frumseță pământescă, pre care, moartea o nimicește atât de îngrozitor. În urmă se hotărăște să renunțe la toate frumsețile lumesti și să caute numai adevărata frumseță: pe Dumnezău. Principele acesta a devenit unul dintre cei mai însămnăți sfinți ai secl. XVI-lea.

(Va urma).

Presă mare putere.

(Continuare).

Data fiind această preponderanță a inseratelor comerciale, jurnalul va împrumuta din ce în ce mai tare trăsăturile unui registru de notițe; publicitatea ocupă două din trei părți a întregului volum. Sp. pl. Neue Freie Presse din Viena are în edițiile sale mari până la 100 de pagini de anunțuri. Și profitul e în proporție dreaptă: întrece de două ori pe cel avut dela abonenți. În luna Decembrie o foaie oarecare nemțească poate încasa până la 15000 marce la zi; Neue Freie Presse încasează pentru numerii de Crăciun, Paști și Rusalii până la 60,000 cor. În chipul acesta ceea ce e accesoriu devine un ce principal și viceversa; norma morală a jurnalului se subordinează intereselor materiale ale inseranților, pe cari trebuie să-i tractăm cu toată prevenirea, mai ales pe baucheri, pe marii acționari și industriași,

cari ung binișor roțile jurnalului, spre a-l împinge înainte de minune.

Deci evoluiază tot mai mult tipul jurnalului de afaceri, a cărui subiect dela început până la sfârșit nu e decât o serie de anunțuri comerciale, interpelate cu multă abilitate cu notițe politice și preterate cu intermezuri ridicole sau picante, pentru evitarea monotoniei și-a disgustului ce-ți provoacă subiectul sec și greoiu.

Caracterul pur industrial și comercial al jurnalelor moderne o vădește și istoria fondării lor. „Cunoaștem cu duiunul, zice Max Nordau, pilde de persoane cari au trafic cu anunțurile, au distribuit foi, pilde de cămătari și bancheri falșiți, delieventi și jucători, incurcă lumea și stupizi, cari au fondat jurnale mari, an angajat în serviciul lor pene dibace și au dirigit propria-le întreprindere în alvia spiritului lor vulgar, imoral, lipsit de principii.

Materialismul comercial, ticăloșia, corupția, lipsa de caracter, setea de câștig, cari spurcă îndrumarea și formarea presei moderne, merg mână în mână cu venalitatea și degenerarea.

Prin mijlocirea alor oferte grase făcute jurnalelor, Rotschild făcu să se urce nespus acumai un jumătate de veac acțiunile dela Nordbahn, cari mai apoi prin un accident neprevăzut, au căzut rapid, cauzând ruina micilor acționari. Pentru canalul Panama, care a ușurat buzunarele poporului francez cu 1400 milioane franci, s'au spesat în favorul jurnalelor 25 milioane. Banca din Montecarlo se zice că dăruiește presei franceze 2—3 milioane în fiecare an, mai cu seamă spre ai astupa gura. Pentru lansarea unui nou roman francez, se spesează circa 80,000 franci. Licvidatorul Duez, care a defraudat 6 milioane din averile confiscate ale congregațiunilor, a mărturisit, că a împărțit presei 150,200,000 franci.

Marile jurnale franceze, cari au monopolul politiceii înalte, sunt vândute aproape toate în mâinile marelui finanțe. Aceeași venalitate caracterizează de altcum și jurnalele celorlalte state civile. Capitalismul triumfă pretutindenea și plătește cu dărnicie recomandarea sau tăcerea asupra antreprinzelor sale hrăpărețe.

Nu valoarea unei cărți, unei compoziții dramatice sau muzicale, unei opere de artă, unei vindecări sau medicament, ci reclama plătită hotărăște asupra bunului succes.

A voi să pornești o afacere de bursă, o nouă emisiune, fără favorul plătit al jurnalelor, ar însemna să-ți cauți propria ruină.

Reptilele bursei stau mereu la pândă și sunt arbitrii paniceii! Cine nu știe, că vocile exagerate vestite anul trecut despre holera din Italia, despre cruzimile italienilor din Tripolis și despre scumpirea alimentelor erau numai manevrări ale oamenilor de afaceri, bine plătite jurnaliștilor?

Să nu mai vorbim despre ofrandele, ce curg pe seama jurnalelor, din partea cabinetelor politice și diplomatice, căci azi e cu neputință să mai stăpânești fără papagalii dela presă, cari repetă fidel ceea ce li-s'a sugerat prin monetă sunătoare. În 1872 Bismarck avea în Germania și Austria la dispoziția sa 50 jurnale mari și 150 mai mici, cari toate dădeau de documente autentice și cele false.

Marile agenții telegrafice Wolff în Germania, Reuter în Anglia, Havas în Franța, Stefania în Italia sunt dependente dela guvernele ce le plătesc și dela băncile proprietărele lor.

Materialismul comercial a presei dominante se manifestă mai ales în absoluta sa coruptibilitate, în a se adapta va să zică lipsurilor bolnăvicioase și instinctelor perverse ale publicului. Dacă ar exista vre-un jurnal algeboșilor, ar preamări dimineața și seara frumseța, bunătatea, necesitatea intrinsecă a ghebului! A nu perde abonenții pe cari li are, și a câștiga alții noi: iată canonul suprem al înțelepciunii jurnalistice. Spre așa ceva toate mijloacele sunt iertate, chiar și senzualitatea și traficul imoral, mai mult sau mai puțin ascuns.

Primele noutăți politice, artistice, literare; notițe intime, stranii, contradictorii despre persoane ilustre; analize psihologice cu descrieri amănunțite de crime, delieventi, deschilbrați și nebuni; mănunchiuri și icoane picante, senzaționale, istorioare de amoruri, adulterii, excese contra naturi; episodii patetice de filozofie sexuală; scene brutale de încăerări sângeroase... Dar cine ar fi în stare să înșire toată frivoleța sfruntată și lașă a presei moderne în a se ști adapta instinctelor brutale ale publicului degenerat, pentru aș atrage o clientelă din ce în ce mai numeroasă, producătoare de câștiguri enorme? Un scriitor dela Petit Jurnal întrebat fiind despre cauza succeselor sale enorme, a răspuns: Il faut avoir le courage d'être bête! *)

Răspuns ce plătește cât un Peru!

Adeseori cu predică moralizatoare, mai mult chiar, ascetică și mistică de pe primele pagini ale jurnalului, se împletește pe ultimele pagini ofertă alor fotografii obscene; alor instrumente pe cari nici să le numești, și provocare obraznică la prostituție, la adulteriu sau chiar la vițiu contra naturi. O știu foarte bine cei inițiați, cari mănuesc jargonul! Un ziar nemțesc, condamnat pentru astfel de inserate, a continuat să le publice și declară mai apoi înaintea tribunalului, că spre a le suprima ar fi trebuit să piardă anual 27,000 de marce.

A fost din cale afară tipic cazul lui Flachon, directorul ziarului „Laterne“ din Paris, care făcea pe coloanele ziarului său moralistul, predicând contra scandalelor clericale, dar în aceeași vreme întreținea la Riviera o casă de prostituate pentru fetele minore. Așa pe două cărări opuse ti curgeau bani în pungă.

Bine spunea Schopenhauer: „S'ar părea că apasă un blăstăm asupra banului; orice scriitor devine ticălos, cât ce începe să scrie din poftă de câștig“. Degenerarea mercantilă a presei, industrializarea culturii e moartea moralei și a vieții spirituale.

Să încheiem acest paragraf cu o sentință carea, dacă ar deriva dela noi, sar părea abună seamă exagerată, dar prin faptul că vine dela filozoful nihilizmului, Eduard de Hartmann, are oareșicare importanță: „Calmitatea, zice el vorbind de presă, nu șa ajuns încă apogeul, dar deja a ajuns la punctul, când putem să ne îndoim, dacă paguba pricinuită prin jurnalism cu descoperirea tiparului nu e oare mai mare decât tot câștigul ce ni-l oferă“.

(Va urma)

*) Trebuie să ai curaj să devi bestie!

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

În editura „Minerva“ din București au apărut: Delavrancea: Hagi Tudose, comedie în 4 acte + 8 pag. 228 prețul cor. 2.

Const. A. Giulescu: Privești și amin-tiri + 8 pag. 256 prețul cor. 250.

E. Lovinescu: C. Negruzi, viața și o-pera lui + 8 pag. 367 prețul 2 cor.

N. Pandelea: Eneida, traducere (proză) din Virgiliu + 8 pag. 358 prețul 250 cor.

C. Sandu Aldea: Pe Mărgineanca + 8 pag. 288 prețul 2 cor.

Calendarul Minervei pe 1913 cu nu-măroase ilustrațiuni și informații de actualitate, prețul 125 cor.

Se pot comanda toate dela librăria arhidiecezană din Blaj—Balázsfalva cu prețul indicat plus porto.

A apărut în editura librăriei C. Sfetea: Biblioteca casei școlilor nr. 13 Glume (vorbe de clacă) de Ion Adam. O carte distractivă, scrisă într-o limbă frumoasă populară se află de vânzaze la librăria arhidiecezană din Blaj și costă 35 fil.

Biblioteca Minerva. Au apărut următoarele opuri:

Nr. 125.

Al. Dumas-Fiul: Un pachet de scrisori, trad. de Z. Cosmin.

Nr. 126—127

Leon Tolstoi: Cazacii, traducere de E. Ene.

Nr. 128

Catulle Mendés: Romanul roșu trad. de V. Trif.

Nr. 129

Maxim Gorki: Suflete desnădăjduite trad. de D. Zavalide.

Nr. 130

N. Vaschide: Somnul și visul trad. de Mihail Negru.

Prețul unui număr e 30 fil. plus porto. Se află de vânzare și la librăria seminarială din Blaj.

Biblioteca Steaua:

Nr. 29

Povestea cerului de Victor Anestin. E o bună carte, care urmărește popularizarea științei astronomice.

Nr. 30

I. Agărbicean: Povestiri. Amintim: Scri-soare cătră vlădica, Adevărata bogăție, Bunica etc. cu totul 8 bucăți.

Nr. 31

Boalele mai de seamă ale vitelor de N. Filip.

Ostașii noștri, poezii de V. Alexandri. Remarcăm: Peneș Curcanul, Sergentul, Hora dela Plevna, Hora dela Grivița, La turnu Măgurele.

Nr. 33

Poveste asupra alegerii, Ingrigirei și mulgerii vacilor de lapte de N. Filip. O carte foarte recomandabilă pentru toți economii de vite.

Nr. 34

Istoria literaturii române moderne de N. Apostolescu. E o scurtă schițare a literaturii moderne române dela 1821 până la 1866.

Se pot comanda și dela librăria seminarială din Blaj. Prețul unui număr e 20 fil. plus porto.

Se află de vânzare

Portretul Escelenției Sale **Dr. Y. Mihályi** arhiep. și metropolit de Alba-lulia și Făgăraș, — în mărime 32/48 cm. costă fco. — **1.10** cor.

Esecuție foarte frumoasă.

Se află de vânzare la **Librăria Seminarială**.

Se află de vânzare la **Librăria Seminarială din Blaj**

Icoana dlui I. HRISTOS și a Preacuratei MARIA

Amândouă fac 4-30 cor. fco. Mărimea icoanelor $\frac{45}{70}$ cm.

Posta Administrației.

Am primit și chitam abonamentul dela: **Hurez** pe 1911, 1912 și 1913. — **Armeni** pe 1901 și din 1902 până în 1/9. — **Petridul de jos** pe 1/5 1901—15/2 1907. S'a dispus să meargă. — **Dobresti** pe 1913 semestrul prim. Suntem învoiți; dar anticipativ. — **S. S. Hollód** pe 1912 sem. 2-lea și 1913 sem. 1-u. — **Szamoskócs** pe timestrul ultim din 1912 și întreg an. 1913. — **Ign. Sz. Léta mare** pe 15/11 1912—15/4 1913. La soră n'am putut da căci n'ați spus cât să dăm. — **Voila** pe 1901, 1902 și din 1903 până în 1/10. — **Șilea maghiară** pe 1/9 1910

—15/10 1911. Adresa o vom schimba îndată-ce se vor găta cele existente. — **Vezend** pe 1/I—15/5 1901. Binevoiți a regula DV. cu curatorul de acolo și a achita abon. pe încetul. În forma cum cereți nu se poate. — **Ludoșul mare** pe 1901 sem. 2-lea și Ian. — **Martie** 1902. Binevoiți a îngriji de solvirea abon. — Știm noi că foaia merge pe adresa numelui, carele a și promis că va plăti. Nici nu vrem să impunem sarcine pe nime. Dar, după ce sunteți una, atâta tot putem cere, să ne sprijiniți barăm cu bunăvoința. Astfel am scris și separat.

Proprietar, editor: **Vasile Moldovan**.
Redactor responsabil: **Augustin Gruția**.

Restaurantul Wachsmann:

Mâncări alese și bine pregătite.
Vinuri gustoase și ieftine.
Prânzișorul zona 20 fileri.
Abonament lunar ieftin.

La cerere trimite acasă:

Vin de masă: litru dela 1—1.60 cor.
Bere „Bock“ duplă Mărțișor, sticla 40 fil.
„Trei stejari“ deschisă, sticla 36 fil.
Apa „Lidya“ sticla 8—12 fileri.

(24) 1—?

328 număr.
1915 végreh.

Arverési hirdetmény.

Alulirott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a gyulafehérvári kir. törvényszék 1912. évi V. 6288 számú végzése következtében dr. Ipsen Frigyesnek ügyvéd által képviselt Obert Frigyesnek 97 kor. 40 fill. járuléka erejéig 1912. augusztus hó 5-én foganatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt 470 kor., fillerre becsült következő ingóságok. u. m. 2 disznó és 2 tulok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a balázsfalvi kir. járásbíróság 1912-ik évi V. 358 számú végzése folytán 97 kor. 40 fill. tőkekövetelés, ennek 1910 évi dec. hó 1 napjától járó 6% kamatai, és eddig összesen 51 kor. 30 fillérben bírósággal már megállapított költségek erejéig Farkastelkén leendő eszközésére 1913 évi április hó 8-ik napjának délelőtt 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az árverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglalták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1908. évi XLI. t. cz. 20. §-a értelmében ezek javára is elrendelhetik.

Kelt Balázsfalva 1913 évi március hó 21-ik napján.

[25] 1—1

Szigethy Károly,
kir. bir. végrehajtó.

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 1—5. Edificiile proprii.
recomanda

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantagi deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până în	
finea anului 1911	K. 5,275,798-23
Capitale asigurate pe viață achitate	5,146,558-36
Starca asiguraților cu sfârșitul anului 1911	foc „ 127,768,744—
	viață „ 10,981,822—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	cor. 2.520,492—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(13) 17—?

In atențiunea Onoraților Preoți!

Vinul de care aveți lipsă pentru sfințele Paști, Vă rog a-l procura exclusiv numai dela proprietarul de vii,

Petru Benea din (Șiria) Világos comitatul Aradului

căci e Român și Vă trimite numai

vinuri bune de deal

pentru a căror manipulare curată e distins cu medalie de argint. Expediază în butoaie de imprumut pe timp de 2 luni, pe lângă următoarele prețuri:

Vinuri vechi: Rizling 86 fil.; alb desert 82 fil.; Roșu de Ménes 100 fil.

Vinuri noi: Rizling 68 fil.; Șiller 66 fil.; alb de masă 64 fileri.

Prețurile sunt semnate după litru. Să expediază dela 50 litri în sus în butoaie; iar în jos în sticle. Sticlele nu să dau imprumut, ci să compută în bani, luându-se în rambursă deodată cu prețul vinului.

(22) 5—14